

Et Danmark uden parallelsamfund

Den Sociale Retshjælp vil gerne støtte op om Regeringens vision der hedder "Ingen ghettoer i 2030", da det vil være et ønskværdigt scenarie for alle samfundets borgere, at vi får hævet den generelle levestandard og samtidig får flere borgere ud af udsatte positioner. Vi mener dog, at der i nogle af forslagene er plads til forbedringer, og vi håber derfor med denne henvendelse at bidrage til en kvalificering af den kommende indsats.

Overordnet set vil vi gerne understrege paradokset i, at **man ønsker at komme parallelsamfund til livs ved at stadfæste parallelsamfund** - Regeringens udspil ligger op til, at områder i Danmark vil være underlagt andre regler end resten af landet, hvad end det handler om straffen, man får for en forbrydelse, hvilke krav der bliver stillet til forældre såvel som børn, eller hvilke standarder de offentlige institutioner skal leve op til. Herigennem bygger man helt officielt parallelle samfund op. Dét mener vi ikke fremmer fællesskabsfølelsen eller den nationale ånd - forskelsbehandling mellem forskellige boligområder stigmatiserer frem for integrerer. Vi er alle lige for loven, og de samme regler og krav burde gælde os alle.

Vi vil i denne forbindelse også gerne kommentere den retorik, der bliver brugt i forbindelse med udspillet. Når man gentagene gange italesætter de udsatte områder som "sorte huller i danmarkskortet", så skaber man en diskurs, der igen er med til at skabe parallelsamfundene, og som sætter beboerne uden for det nationale fælleskab. De bliver stemplet som skampletter og dårlige medborgere, hvilket ikke er fordrende for en vellykket integration. Retorik og ord har magt, og derfor skal de også bruges med omtanke, så vi inviterer de udsatte områder ind i stedet for at skubbe dem væk. Hvilke ressourcestærke familier har desuden lyst til at flytte ind i et "sort hul"? Dermed arbejder retorikken også imod regeringens ønske om en bred beboersammensætning.

Derudover mener vi **ikke at straf og tvang er vejen frem**. Særlige strafferammer og økonomisk staf er blot med til at marginalisere de mest udsatte endnu mere. I vores erfaringer ændres holdninger og handlinger sjældent gennem straf og tvang, og selvom vi anerkender, at man selvfølgelig skal reagere på situationen, som den ser ud i nuet, håber vi, at man fremadrettet også vil have et **endnu større fokus på forebyggelse i stedet for symptombehandling**. Udspillet ligger op til en forebyggende indsats ved at sige, at alle børn i de udsatte områder skal i daginstitution, så de kan lære sproget og de danske værdier og kende, men vi ser gerne, at man også arbejder mod andre måder, hvorpå vi kan sikre, at alle børn i Danmark får tilstrækkelige **personlige og sociale kompetencer til at begå sig i samfundet**, så de ikke lader sig lokke og rekruttere til kriminelle grupperinger. Vi mener ikke, at de opnår disse kompetencer ved at straffe forældrene, når de fejler. Vi skal i stedet give dem håb, og positivt motivere dem til at blive en bidragende del af samfundet.

Fysisk nedrivning og omdannelse af udsatte boligområder

Hos Den Sociale Retshjælps Fond er vi glade for, at der investeres i renovering af de udsatte boligområder omtalt i regeringens udspil. Vi har dog nogle bekymringer i forbindelse med nogle punkter i udspillet.

Definitionen af et udsat boligområde/ghettooråde

Vi finder det problematisk, at der i udspillets nye definition af et udsat boligområde/ghettooråde indgår kriterier, som ikke har nogen direkte sammenhæng til definitionen af en udsat borger. Vores bekymring går på følgende kriterier:

1. Andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke vestlige lande overstiger 50 pct.
2. Andelen af beboere i alderen 30-59 år der alene har en grundskoleuddannelse overstiger 60 pct.

Først og fremmest mener vi, at det er unødigt stigmatisering, hvis man gør etnicitet til en selvstændig indikator på, hvorvidt et boligområde er udsat. Når der medtages indikatorer som arbejdsmarkedstilknytning, indkomst og kriminalitet, bør og kan andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke vestlige lande ikke i sig selv udgøre en indikator for, om et boligområde er udsat. Det bør alt andet lige være et områdes socioøkonomiske forhold og ikke fordelingen af etnicitet, der formelt afgør, om det er et udsat område.

For det andet mener vi ikke, man behøver medtage kriteriet, der vedrører uddannelse, så længe man medtager indikatorerne for bruttoindkomst og arbejdsmarkedstilknytning.

Vi anbefaler at definitionen ændres med de øvrige punkter forslået af regeringen, men med undladelse af ovenstående.

Udvidelse af adgang til opsigelse af lejere

I regeringens udspil ønsker man at udvide adgangen til at opsiges lejere under visse omstændigheder med krav om tilbud til lejerne. **Her finder vi det problematisk, at der i disse omstændigheder ikke tages forbehold for prisen på erstatningsboligen.** Ofte er beboerne i udsatte boligområder bosat netop dér, fordi huslejen er overkommelig, også selvom man har en lav indkomst eller er på overførselsindkomst. Hvis der ikke fastsættes krav om, at erstatningsboligen skal ligge i samme prisklasse, kan kravet om at tilbyde en erstatningsbolig i mange tilfælde være betydningsløst for de ramte, da de risikerer ikke at have råd til at takke ja til erstatningsbolig.

Mere håndfast styring af hvem, der kan bo i udsatte boligområde

Hos Den Sociale Retshjælps Fond er vi enige i, at en mere balanceret beboersammensætning vil gøre de udsatte områder godt. Vi ser dog følgende problematikker.

Stop for kommunal anvisning til udsatte boligområder for ydelsesmodtagere

Regeringens udspil lægger op til, at kommunen ikke må anvise boligsøgende til udsatte boligområder, hvis et medlem af husstanden i mindst et halvt år har modtaget integrationsydelse, uddannelseshjælp, kontanthjælp, førtidspensionist, arbejdsløshedspenge eller sygedagpenge.

Vi mener, at det er fejlagtigt, at folk automatisk bliver anset som "uønskede" på denne baggrund – der er f.eks. mange universitetsstuderende, der går arbejdsløse op til ét år efter, de har afsluttet deres uddannelse. Det betyder ikke, at de bidrager til områdets "forfald", tværtimod vil det på sigt være godt at få etableret dem i området, så de også bliver boende her, når de kommer i job. Hermed vil udspillet ekskludere nogle borgere, som på sigt kunne være en stærk ressource for et udsat område, blot fordi de p.t. er på offentlig ydelse.

Ligeså kan man på de andre ydelser finde mennesker, som blot i en periode er havnet i en svær livssituation, som de er i gang med at arbejde sig ud af. **Man står ikke uden for samfundet, blot fordi man har modtaget integrationsydelse, uddannelseshjælp, kontanthjælp, arbejdsløshedsdagpenge eller sygedagpenge i blot et halvt år.** Fordi en person modtager en ydelse betyder det *ikke*, at personen ikke også kan være en god, bidragende samfundsborger, som vil være med til at løfte området.

I øvrigt mener vi ikke, det er rimeligt at klassificere førtidspensionister, som borgere "der ikke kommer i kontakt med arbejdsmarkedet og dermed ikke med det omkringliggende samfund". Førtidspensionister er folk, der er så syge, at de ikke har muligheden for at deltage på arbejdsmarkedet – det betyder ikke, at de står uden for samfundet eller bidrager til skabelsen af parallelsamfund. Ved at nægte førtidspensionister en bolig, straffer man syge mennesker, der står uden skyld i de situation, de befinder sig i.

Obligatorisk fleksibel udlejning i udsatte boligområder

At personer, der har fast tilknytning til arbejdsmarkedet, er under uddannelse, i lærlingeforløb eller har været selvforsørgende i seks sammenhængende måneder, kommer forrest i køen til almene boliger, er ikke et nyt påfund. Flexibel udlejning har vist sig at have positiv effekt, og vi kan derfor kun tilslutte os praksissens fortsættelse. **Vi vil dog i den forbindelse gerne opfordre til at man sikre, at der i landets byer er et bredt udvalg af billigere boliger,** så man ikke kommer i anvisningsproblemer med de, som ikke opfylder kravene til at bo i et udsat område.

Lavere ydelse for tilflyttere til ghettoområder

Regeringen lægger i sit udspil op til at nedsætte ydelsen for kontant- og uddannelseshjælp til integrationsydelsesniveau for de ydelsesmodtagere, der vælger at flytte til et af de hårdeste ghettoområder.

Vi finder det problematisk, at man med regeringens udspil ikke kan flytte til bestemte boligområder, hvis man samtidig ønsker at modtage den fulde kontant- eller uddannelseshjælp, som man ellers er berettiget. Der er i Danmark stor konkurrence på boligmarkedet og ventelisterne til de almene boliger er lange, navnlig i de store byer hvor mange af de omtalte ghettoområder ligger. Især de billige lejeboliger kan være svært tilgængelige på boligmarkedet og det er netop denne boligtype, som borgere på kontant- og uddannelsesyndelse vil være ansøgere til.

Hvis man som modtager af kontanthjælp ikke vil stå uden tag over hovedet, står man med et yderst begrænset valg om, hvor man kan flytte hen, hvis man både skal kunne betale lejen og samtidig ønsker at blive i den pågældende by for at bevare nærheden til ens netværk, familie og venner - hvilket vi anser, som et rimeligt parameter at indrette sit liv efter. **Mange vil derfor ikke have noget realistisk alternativ til en bolig**, hvorfor de vil vælge at flytte ind i de omtalte områder alligevel, blive skåret i ydelse, og dermed stå i en endnu mere udsat position end før, hvilket i sidste ende kan trække områderne yderligere ned i relation til socioøkonomiske forhold.

Kontant belønning til kommuner, der lykkes med integrationsindsatser

Det er naturligvis dejligt at se, at godt arbejde vil lønne sig, men vi føler os ikke overbeviste om, at resultattilskud er den bedste måde at bruge samfundets økonomiske midler på. Det burde ikke være nødvendigt at tilskynde kommunerne til at yde en mere målrettet indsats gennem et økonomisk incitament – det er en indsats, de burde ønske at gøre alene på den baggrund at det vil give borgerne i den pågældende kommune et bedre samfund at leve i. **Hvor står vi som samfund, hvis kommunerne kun gør en indsats for at leve op til deres ansvar, fordi de bliver tilskyndet hertil med ekstra penge?** Pengene burde i stedet deles ligeligt mellem alle kommuner, så de har endnu flere muligheder for at skabe initiativer og indsatser, der forebygger de problemer, som vi ser i ghettoområderne.

Derudover må vi formode, at de kommuner, hvor det *ikke* lykkes at opnå de mål, der udløser et resultattilskud, faktisk er de kommuner, hvor der er størst behov for at få tilført flere midler, før de kan komme i mål med projektet. Derved er resultattilskuddet for de kommuner, der modtaget det, forholdsvis nytteløst, da de allerede er godt på vej til at komme i mål med opgaven. Vi anerkender selvfølgelig, at det altid er rart med ekstra penge, og man derved kan gøre endnu mere, men igen må vi påpege, at det vil give mere mening, at alle kommuner fik fingre i disse penge, så de alle har mulighed for at tilbyde ekstra indsatser.

Styrket politiindsats og højere straffe skal bekæmpe kriminalitet og skabe mere tryghed

Hos Den Sociale Retshjælp ser vi positivt på en styrket politiindsats, men vi har dog nogle forbehold til forslaget generelt, da det er vores erfaring – og bevist gennem forskning – at høje straffe sjældent har de ønskede effekter. Vi mener derfor, at regeringen burde have mere fokus på rehabiliterende indsatser.

Styrket politiindsats i særligt udsatte boligområder

Det giver selvfølgelig mening, at de områder, der er mest hærget af kriminalitet, har et behov for at have mere politi på gaden end andre områder. Hvad vi hos Den Sociale Retshjælps Fond hæfter os ved er den ”strategiske indsats”, der skal få flere hårdkogte kriminelle væk fra gaden, ved at udpege de personer, der er ”særligt centrale” for kriminalitet og utryghedsskabende adfærd i boligområdet. Hvad denne indsats indeholder, vil vi vente spændt på at få uddybet. Indtil videre kan vi læse, at målet med indsatsen er at få de kriminelle retsforfulgt og smidt ud af deres bolig. Selvom alle naturligvis skal straffes retmæssigt for deres handlinger, vil vi dog understrege at hverken straf eller udsættelse hjælper i det lange løb. Den Sociale Retshjælps Fond **mener ikke, at målet blot må være at få de kriminelle væk fra boligområdet, men i stedet at de rent faktisk får lagt kriminaliteten bag sig og kommer i gang med et nyt liv**, hvor de er en bidragende del af samfundet. Derfor er retsforfølgelse og udsættelse blot en måde at skubbe problemet, og selvom det kan hjælpe umiddelbart i en kritisk situation, må vi understrege at sådanne tiltag må og **skal følges op af rehabiliterende tiltag**, hvis vi rent faktisk ønsker et bedre samfund.

Højere straffe i bestemte områder (skærpet strafzone)

Der har allerede op til offentliggørelsen af Regeringens udspil, været skrevet og sagt meget om oprettelsen af skærpede strafzoner, hvor straffen for visse kriminalitetsformer i en periode fordobles. Vi er enige i kritikken om, at det er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at straffe borgere fra bestemte områder, som måske ikke er mere kriminelle end andre borgere, dobbelt så hårdt.

Men dobbeltstraf er ikke kun juridisk bekymringsværdigt, det vil heller ikke have den ønskede effekt. Det er ikke strafudmålingen i sig selv, der afholder folk fra at begå forbrydelser, og der er derfor ikke brug for mere straf, men derimod forebyggende, sociale og helhedsorienterede indsatser. **Vi skal prioritere indsatser, som løfter hele områder og ikke kun gå efter at fjerne de få.** Vi skal skabe muligheder og give borgerne alternativer – tvang er ikke vejen. Vi er overbeviste om, at tvang skubber flere væk, udstøder flere, end det rent faktisk vil hjælpe. Vi skal i stedet give borgerne et alternativ til kriminalitet. Opgørelserne viser desuden, at det allerede går den rigtige vej i de udsatte boligområder – færre områder lever op til ghettolistens kriterie om, at mindst 2,7 procent af beboerne er dømt for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller loven om euforiserende stoffer (den årlige liste over ghettoer udgives af Transport-, Bygnings- og Boligministeriet).

I 2010 opfyldte 25 ud af 29 boligområder på listen, kriteriet for kriminalitet (ca. 86 %)

- I 2016 var det kun 32 % af boligområderne på listen.
- I 2017 var det blot 9 % af boligområderne på listen.

(tallene er fra TV2 artikel "Vil fordoble straffe, selvom kriminaliteten falder", den 26. februar 2018)

Man kan derfor spørge sig selv, hvorfor det er nødvendigt at straffe hårdere, når udviklingen allerede er på rette vej med de nuværende midler.

Slutteligt vil vi påpege, at vi ikke tror på at kriminaliteten vil forsvinde – den vil bare sprede sig til andre områder. **Hårdere straffe får ikke kriminalitet til at falde, det gør sociale indsatser derimod.**

Kriminelle ud af ghettoerne

Regeringens udspil ligger op til at kriminelle skal kunne nægtes at bosætte sig i et udsat boligområde, og at lejere og medlemmer af hustanden, der begår kriminalitet, hurtigere og mere effektivt skal kunne udsættes af deres bolig i området.

Vi er positivt stemt overfor forslag, der gør det nemmere for boligforeningerne at agere og handle, når en kriminel lejer skaber problemer. Vi ser dog nogen potentielle udfordringer ved forslaget, for hvornår er man kriminel? Er det hvis man har en nuværende sigtelse eller er det også, hvis man tidligere er blevet dømt? Det er i vores optik urimeligt at straffe en person (ved at nægte denne bolig), hvis han allerede har afsonet og dermed har udstået sin straf.

Vi anbefaler derfor, at der laves en præcisering af, hvornår borgeren bliver anset for at være kriminel, således at man ikke straffer borgere, der er rehabiliteret, ved at nægte dem bolig.

En god start på livet til alle børn

Til en start, vil Den Sociale Retshjælp gerne rose tiltagene i "En god start på livet til alle børn". Det er meget tydeligt at børnenes vel og ve er i fokus. Vi har nogle bekymringer angående få at tiltagende, disse vil vi begrunde og uddybet herunder.

Obligatorisk dagtilbud skal sikre bedre danskundskaber inden skolestart

Vi følger regeringens antagelse om, at børns fremtidige muligheder er bedre sikret, jo bedre danskundskaber de erhverver sig inden skolestart. Vi mener dog ikke at obligatorisk dagtilbud er et nødvendigt tiltag til at sikre dette. Der findes, som regeringen fremstiller i udspillet, allerede foranstaltninger, der skal sikre barnets sproglige udvikling. Kravet om et obligatorisk dagtilbud er et brud på forældrenes bemyndigelse over deres børn, hvorfor et sådan tiltag selvsagt fordrer særlig overvejelse og betænkelighed. Vi finder det dertil problematisk, at forældre, der ikke ønsker deres børn i daginstitution, skal betale for daginstitutionspladsen. I stedet for et obligatorisk dagtilbud anbefaler vi, at de afsatte midler bruges på at understøtte og forbedre de eksisterende tiltag om sprogstimuleringstilbud.

Vi mener, at det til enhver tid må være bestræbelsesværdigt ikke at bryde med forældres privilegerede ret til at opdrage og bestemme over deres barn, mere end højest nødvendigt. Man bør ikke udøve statslig paternalisme, hvor det ikke er nødvendigt for at sikre barnet den bedste fremtid, og vi mener ikke, at et obligatorisk dagtilbud er nødvendigt for at sikre bedre danskundskaber inden skolestart. **I stedet bør regeringen understøtte de eksisterende sprogstimuleringstilbud.**

Bedre fordeling i daginstitutioner

Ifølge udspillet skal 70 % af børnene i daginstitutioner i de udsatte boligområder være fra andre boligområder. Samtidig må børn ikke anvises til daginstitutioner i udsatte boligområder, hvis de ikke selv er bosat i et. Hvis vi læser tallene som intenderet, forestiller vi os, at det for daginstitutionerne bliver en stor udfordring at finde 70 % børn udefra, idet der ikke må anvises til dagtilbud i udsatte boligområder. Vi anbefaler, at man fra politisk hånd er opmærksom på at **yde støtte til de omfattede daginstitutioner, så de ikke bliver nødt til at dreje nøglen om i løbet af de første år**, fordi antallet af børn falder, som resultat af det maksimale optag på 30 % fra udsatte boligområder. Hvis daginstitutioner bliver nødsaget til at lukke, på baggrund af lavt optag, vil de pågældende boligområder være mindre attraktivt for ressourcestærke børnefamilier, hvilket modarbejder regeringens vision om at ændre befolkningssammensætningen og tiltrække flere ressourcestærke borgere til disse områder.

Sanktioner over for dårligt præsterende folkeskoler

Vi finder tiltaget om "Midlertidig statslig overtagelse af ledelsesansvaret på skolen" problematisk, da der ikke fremgår en plan for, hvilke instanser der forventes at være i stand til at varetage en sådan opgave. Hvem forestiller regeringen sig, vil være kvalificeret til at varetage den opgave, som har været udfordrende for fagpersonerne? Vi anbefaler, at der fremlægges **en klar handleplan for den enkelte skole i samarbejde med kommunen og den eksisterende ledelse**, hvis skolen præsterer tilstrækkeligt dårligt.

Styrket forældreansvar gennem bortfald af børnecheck og et enklere forældrepålæg

Vi finder det problematisk, at man i regeringens udspil vil fjerne børnechecken fra familier, som allerede er ressourcesvage. Man stiller børnene i en situation, hvor de kan finde sig selv skyldige i, at forældrene ikke længere har de samme indtægter til at varetage familien. I et forsøg på at styrke forældreansvaret risikerer forslaget i stedet at give børnene en følelse af ansvar for familiens indtægt, hvilket ikke med rette bør pålægges et ungt individs sind. At mindske forældrenes økonomiske forudsætninger, giver desuden ikke børnene bedre forudsætninger for at klare sig godt fremadrettet. Vi anbefaler, at man i stedet **indfører flere forebyggende projekter på skolen**, der øger børnenes motivation for at deltage i undervisningen og gå til prøverne, eller støtter forældrene i deres forældreansvar på anden vis. Fjernelse af børnechecken sætter ikke forældrene bedre i stand til, at løfte deres forældreansvar.

Regeringens udspil foreslår at fjerne kravet om, at der altid skal gennemføres en børnefaglig undersøgelse i forbindelse med et forældrepålæg. Vi frygter, at der vil blive foretaget forhastede og uberettigede beslutninger ved en fjernelse af kravet, hvilket kun vil forværre familiens kontakt og samarbejde med kommunen. Årsagen til, at der findes et krav om en børnefaglig undersøgelse, er netop, at det er forældrenes ansvar at opdrage deres børn – som også regeringen selv fremlægger. Vi foreslår i stedet, at man **forsimpler processen for den børnefaglige undersøgelse**.

Kriminalisering af genopdragelsesrejser

Da det i regeringens udspil ikke er defineret, hvad en genopdragelsesrejse er, antages det i denne henvendelse, at det vil stemme overens med følgende definition fra Socialstyrelsen;

"Genopdragelsesrejser er rejser, hvor et barn eller en ung oftest mod sin vilje bliver sendt til forældrenes oprindelsesland eller et andet land i en længere periode."¹

Der er to problematikker i forslaget om kriminalisering af genopdragelsesrejser:

---

¹ <http://uim.dk/filer/integration/hvad-er-genopdragelsesrejser.pdf>

1. Forældre, der sender deres villige børn til deres oprindelsesland, for at besøge deres bedsteforældre eller for at lære kulturen at kende, risikerer at blive straffet på lige fod med forældre, som sender deres børn genopdragelsesrejser, der er omfattet af social kontrol.
2. Forældre med de bedste intentioner om at give børnene en oplevelse, der kan perspektivere og motivere dem til at leve et kriminalitetsfrit liv i det danske samfund, kan straffes på lige fod med forældre, som sender deres børn genopdragelsesrejser, der er omfattet af social kontrol.

Vi foreslår, at man undlader brugen af ordet genopdragelsesrejser, da ordet har en bred definition, men at man i stedet laver **et lignende forslag for rejser, der har til formål at radikalisere børnene.**

Skærpet straf for brud på den særligt udvidede underretningspligt

Vi finder det uhensigtsmæssigt at straffe myndighedspersoner for uagtet brud på den udvidede underretningspligt. Fagpersoner er uddannede til at spotte de tegn, som et barn udviser i tilfælde af svigt og overgreb. Dog er det altid en faglig vurderingssag om svigt og overgreb er den faktiske årsag til disse tegn. Vi frygter, at regeringens forslag vil resultere i, at der sker en stigning i unødvendige indberetninger fra myndighedspersoner af frygt for denne straf. I forslaget indgår der punkter, hvor myndighedspersoner kan straffes for utilsigtede forsømmelser at den skærpede underretningspligt. **Vi foreslår at man udelukkende inkluderer de forsømmelser, som har karakter af at være intenderet.** Derfor anbefaler vi, at forslaget forenkles til kun at indeholde følgende særligt skærpende omstændigheder; hvis undladelsen er begået forsætligt.

De bedste hilsner,

Sandy Madar

Direktør for Den Sociale Retshjælps Fond

